

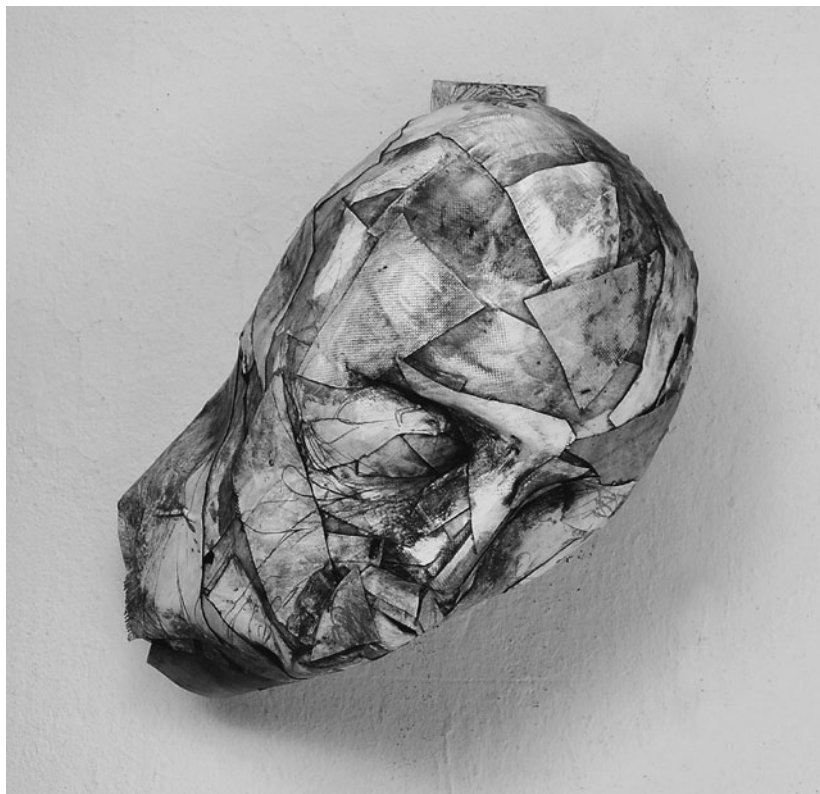
Fölfoghatatlan

Botondra emlékezve

Individuum est inefabile. Az individuum nem fogható föl, a személyiség nem fogható szavakba. Botondra emlékezve elsőként ez jutott eszembe. Személyiségét, jelenléte intenzitását nem tudhatom, nem tudhatjuk szavakba foglalni. Rá emlékezve ezért kevesebbel kell beérnünk, ez a kevés azonban nem csekély, hisz' művész volt, és munkái hordozzák lényének karakteres vonásait, a fejében zajló folyamatoknak, gondolatoknak és érzéseknek a kivitelező kézzel és anyagokkal folytatott játékát; a formálás folyamatának különféle fázisait, és persze végső állapotát. Így aztán munkái számunkra nem pusztán műtárgyak, nem is csak emlék-művek, hanem személyiségjegyek, személyiség-töredékek, Botond-vetületek.

Ő a térrel és térben dolgozott, nem egyszerűen szobrász volt – s persze rajzolt, festett, fotózott, installált és majd minden médiumot használt –; személyisége kiterjedt a térre; vékony, szikár alakja rendkívüli erővel vette birtokba a környezetét és vetette bele magát a tér alakításába. Ez a kisebb léptékben nem kevésbé érvényesült, mint a nagyobb dimenziókban, a kisplasztikákban csakúgy, mint a kiállítóterek alakításában, és ezen túlmenő nagyságrendekben is – amiként azt például a nürnbergi metróban látható munkája mutatja.

Hatókörét tekintve Botond munkássága további övezetekre is kiterjedhetett volna, amennyiben – és ezt a német művészeti szcéna valamelyes ismeretében merem állítani – kivándorlását követően nem Nürnbergben, hanem Berlinben vagy éppen New Yorkban állapodik meg, ahol lehetőségei is másként alakulhattak volna. Nem kevésbé műveinek értékelése, ismertsége és elismertsége is.

BOTOND
Alvás / Ponyva
szobor

Személyiségének térre gyakorolt hatása – amint azt barátai és a közvetlen környezetében élők tapasztalhatták – a legerőteljesebben személyes tereiben mutatkozott meg. Számomra ilyen nürnbergi lakásuk egésze, nemcsak a benne lévő számos műtárgy miatt. Kivált az ebédlője, amelyben Botond alaptulajdonságai a legtisztábban megmutatkoznak: a kifinomult intellektualitásban és ízlésben, az elemi szintekig menő egyszerűségben, az ősi kézműves eljárások és a csúcstechnológia együttes alkalmazásában, a nemes anyagoknak és a hulladékoknak egy

műegyüttesben való felhasználásában. Ilyen jellemzői voltak annak a kiállításnak is, amely a 90-es évek közepén az Andrassy út egyik üres, erre az alkalomra bérelt lakásában adott, ahol a megnyitó estén az asztalokon az általa rozsdamentes acélból készített tálak és edények sokasága dominálta a teret. Mely edények, válogatott finomsággal voltak tele, és pár évvel később Nürnbergben, a 30 éves háború lezárulásának 350. évfordulójára rendezett békeünnep asztalaira kerültek.

És ilyen Botond pécsváradi birtoka, a ház és a kert szinte minden szeglete, a nagy találékony-sággal és műgonddal kidolgozott bútorok és eszközök, akárcsak a talált tárgyak és a kert egésze, benne kisebb-nagyobb tavakkal és régi öntöttvas káddal, a királyság trónusával, amely a nyári melegben alkalmat adott az uralkodónak, hogy belemerülve egygyé tudjon válni az Univerzummal.

A tér alakítása volt utolsó nagy, és meg nem valósult víziója is: egy salzföldi ház és kultúrközpont terve, amelynek – elmondása szerint – részletekbe menő elképzelése segítette abban, hogy túljusson betegségére tétlen és szenvedésteli évszakain.

***

Ma reggel egy üzenetet kaptam Botondtól; a véletlen vonalán érkezett, nem véletlenül, hisz' a Mindenség médiumaiban ő mindig is otthonos volt; sajátos és önironikus sámánizmust gyakorolva, mondván olykor, hogy kapcsolatba lépett a Mindenséggel... A tegnapi postával jött folyóiratban lapozva egy barátságáról szóló írást találtam, benne Goethének Schiller halála kapcsán írt sorait: „Ich dachte, mich selbst zu verlieren, und verliere nun einen Freund und in demselben die Hälfte meines Daseins.” Azaz: Magamat véltem elveszítettnek, és most egy barátot vesztek el és benne a felét ittlétemnek.¹

Így vagyunk ezzel, amikor barátunkat veszítjük el.

¹ Rüdiger Safranski: *Freundschaft großer Geister. Am Beispiel von Goethe und Schiller. zur Debatte 2010/6.*; http://www.kath-akademie-bayern.de/tl_files/Kath_Akademie_Bayern/Veroeffentlichungen/zur_debatte/pdf/2010/2010_06_Safranski.pdf